

שמאי בן יהודה ליב פינסקי ז"ל

שמאי בן יהודה ליב פינסקי נולד בשנת תרמ"ב בהור-
נוסטייפל, עיירה מצערה בפלך קיוב. אביו אדוק וקנאי, גבאי
ומשולח של ה"רבי" באותה עיירה, הכביד ידו מאד על בנו,
בעל נפש ערה וסוערה ומלאת-חיים, והיה מדכא בו בכוח כל
התפרצות של גיל ילדות ושל חדוות געורים, ומשגיח עליו
בשבע עינים שלא יפסיק, חלילה, מלימודיו ויהגה בהם יומם
ולילה.

בגיל רך נשלח שמאי לישיבת וולוז'ין, "אכל ימים" ורעב
ללחם. הוא הצטיין שם בהתמדתו ובחריפותו ובשנת השבע-
עשרה לחייו קיבל שם "סמיכה" של רב. תיכף לאחר כך מצא
אביו אשה בשבילו — בת שוחט בסלובודקה הסמוכה לקיוב,
שהחתן לא הכירה עד האירוסין ולא לקחה את לבו לאתר
שהכירה. הוא ישב סמוך אל שלחן חותנו ועסק בתורה.
בגיל של תשע-עשרה היה אב לשני ילדים, בן ובת. הישיבה
בבית חותנו התחילה להעיק עליו. מעבר לנהר דניפר קרצו
אליו אורות קיוב הגדולה ורוחותיה מנשבות עליו מושכות
ומבטיחות דרור. מזמן לזמן היה מתחמק מהבית כאסיר
מכלאו, בא העירה, מתהלך כמכושף וכולו אחוז-כפן לחיים
הסואנים סביבו. באחד הימים עזב ביתו לבלי שוב אליו ויצא
לאודיסה. גלח זקנו, גדע פאותיו המסולסלות, גזר כנפי
ה"קאפוטה" וקצץ בנטיעות ונתפקר. קסמו לו חיי החופש
וכעבור זמן קצר החליט לצאת לחוץ לארץ "להשתלם". בא
לברלין, למד גרמנית וספרותה. באותם הימים התחיל לכתוב
שירים בעברית וגם ניסה לכתוב בגרמנית, ועלידי-כך התיידד
עם המשוררת אלזה לסקר שילר, שכוכבה הפיוטי
התחיל לעלות באותה תקופה. הידידות עם המשוררת נמשכה
עד יומו האחרון. שיריו הראשונים בעברית, שכתב בתקופת

ברלין, נדפסו ב"המעורר" של י. ח. ברנר, ומאז נפתחו לפניו
שערי הספרות ושיריו הוסיפו ב"השלח", "הפועל הצעיר",
"העולם", "התקופה", "איים" ועוד. כמה שירים הופיעו גם
ביידיש.

בימי שבתו בברלין התגרש מאשתו בת השוחט ונשא
אשה שניה, יהודיה גרמנית, והעתיק מושבו לאנטוורפן. בפרוץ
מלחמת העולם הראשונה מצא לו מפלט בלונדון וכשנוסדה
קרן היסוד נכנס לעבוד בלשכת הפרסום שלה.
בלונדון המעיט לכתוב. לדבר זה גרמה לא רק עבודתו
הציונית שהתמסר לה, אלא גם חוסר סביבה מתאימה לנפשו.
האווירה של פיכחון בלמה וצינונה רוחו של איש הבוהמיה
המובהק.

בשנת 1924 נתמנה מטעם קרן היסוד לנהל עבודת תע-
מולה ברומניה ואחר כך היה ראש לשכתה בבסרביה. הוא
היה נואם מצויין, איש רעים ותוסס הומור. עבודתו שם הביאה
ברכה רבה לתנועה הציונית.

החיים השביעוהו ממרורים. יסורי איוב עברו עליו. בנו
מאשתו הראשונה נהרג בתאונה והבת נדדה למרחקים ולא
ידע איה. הבכור משני הבנים שילדה לו אשתו השניה, אדוני-
יהו, עלם יפה וכשרוני, עזב את החיים באופן טרגי בגיל של
שבע-עשרה. בשנת 1928, ביום חזרו של פינסקי מרומניה
ללונדון לפקוד ביתו, מצא את אדוניהו מוטל מת. האם
חלתה מחלה קשה שאין לה ארוכה ומחלתה דרשה לנתקה
ממשפחתה, והבית הורס לבלי קום עוד. מות הבן האהוב
הרעיל את הויתו של האב השכול עד אחרית ימיו. כלפי חוץ
נדמה עליו רוח ותוסס חיים, שנון ומפולפל ומבריק בשי-
חותיו כתמיד, אך בנפשו כרסם האבל. הוא חזר לעבודתו
ברומניה ושב לחיי יקוד, חיי חטוף, אך כבר לא מתוך
עליזות חיים, אלא כאילו בשביל להשתיק את קול היאוש
המנסר בלבו.

בשנת 1939 בא לארץ ישראל לביקור והמלחמה הפריעה
לו לחזור לעבודתו ברומניה. הוא השתקע בירושלים ודווקא
כאן תקפה אותו הרגשה של בדידות איומה. דווקא כאן, בארץ

שאהב אותה בכל נימי נפשו וששבבילה עבד ועמל לא מצא
לו מרגוע. בכליון עינים חיכה ליום שבו יוכל לחזור לרומניה
ולהמשיך עבודתו. היום לא בא. קדמהו ליל נצחים.
חייו נקלעו בין שני עולמות: העולם שיצא הימנו:
העיירה, חצר הרבי, בית המדרש, ישיבת וולוז'ין, והעולם
שנכנס אליו: עולם של פריקת עול ופריצת גדרים ונפשו
נשחקה ביניהם. אחרי שהיה רודה אל כפו קצת מדבש החיים
וטועמו, היה מתחרט תיכף וסובל ומבקש סליחה ומחילה
מאלהי נעוריו. את פרסומם של שיריו האחרונים „חגיגת
תם חיים“, שכתב כשנתיים לפני מותו, דחה מפחד שמא
זה יכריע ויום תם חיים יקדים לבוא. וכל מה שהתקרב
יותר אל סף הזיקנה ופחד המוות גבר, גדלו גם האמונות
הטפלות.

בתקופה האחרונה לחייו היה גורם צער לידידיו המעטים,
כשהיו פוגשים אותו מתהלך בודד בחוצות ירושלים, קטן
גוף וכחוש עור ושפתיו לוחשות תפלות בלי הרף. למרות
כל אלה היה בעל שיחה נאה ורוח החיה בחברת אנשים
עד קץ ימיו.

מותו בא באופן פתאומי אחרי התקפת לב. הוא נפטר
בירושלים ביום כ"ב מנחם אב תש"א ומצא לו מנוחת עד
בהר הזיתים.

א. ביילין